

MEDIACIJOS MOKYMŲ PROGRAMA

Programos pavadinimas	Mediacijos įgūdžių lavinimo kursai
Lektoriai	<ul style="list-style-type: none"> • Dr. Jurgita Spaičienė, VDU Teisės fakulteto lektorė, advokatė • Doc. dr. Paulius Čerka, VDU Teisės fakulteto docentas, advokatas • Prof. dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė, VDU Socialinių mokslų fakulteto Psichologijos katedros profesorė
Trukmė	40 akad. val.
Paskirtis	<p>Mediacijos įgūdžių lavinimo kursų tikslas – supažindinti dalyvius su mediacija kaip alternatyviu ginčų sprendimo būdu bei praktiniu mediacijos technikų taikymu sprendžiant konfliktus. Programos turinys orientuotas į žinių apie mediacijos procesą, etapus, pagrindinius principus ir metodus suteikimą bei mokymą juos pritaikyti realiose situacijose. Mokymo programos išskirtinumas – praktinis, patirtinio mokymo aspektas, kuomet dalyviams suteikiamos ne tik teorinės žinios, bet simuliacijų bei modeliujamų situacijų pagalba užtvirtinamos įgytos žinios ir suteikiami praktiniai mediacijos proceso valdymo įgūdžiai, įsisavinami mediacijos ypatumai bei taikymo privalumai, suvokiamas situacijų spektras, kuriame taikytinas ginčų sprendimo būdas veikia efektyviai.</p> <p>Mokymų metu dalyviai bus supažindinti su mediaciją reglamentuojančiais tarptautiniais bei nacionaliniais teisės aktais, teorija, psichologiniais praktiniais konsultavimo, derybų vedimo, ginčų valdymo aspektais, išskirtiniais mediacijos proceso modeliais.</p>
Tikslinė grupė	<p>Programa skirta teisininkams (advokatams, notarams, įmonių teisininkams, teisėjams ir t.t.) bei kitų sričių specialistams (įmonių vadovams, pedagogams, politikams, vadybininkams, socialiniams darbuotojams, medikams ir t.t.) besidomintiems mediatoriaus kompetencijų įgijimu ir siekiantiems laikyti mediatorių egzaminą.</p>
Turinys	<p style="text-align: center;">I diena</p> <p>1. Konfliktai ir ginčo samprata. Sprendimo būdai. (lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka, 1 akad. val.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Socialinė ir teisinė taika. 2) Konflikto samprata. 3) Trys požiūriai į konflikto sprendimą. 4) Taikus ginčo sprendimas. 5) Ginčų sprendimo būdai. 6) Komercinių ginčų sprendimas teisme. 7) Susitarimas ir teismo procesas. 8) Teisė ir interesai. Interesais grindžiamos strategijos. 9) Mediacijos santykis su ginčo sprendimu. Mediacija – skatinamųjų derybų procesas. Aktyvi ir pasyvi mediacija. 10) Sąžiningos derybos. Derybų teisiniai dokumentai. Derybų aspektai. 11) Pagrindinės sąvokos (BATNA, WATNA, ZOPA).

2. Mediacijos principai.

(lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka, 1 akad. val.)

- 1) Mediacijos principai.
- 2) Konfidencialumas
- 3) Savanoriškumas.
- 4) Neutralumas.
- 5) Nešališkumas.
- 6) Kompetencijos ir interesų atskleidimas.
- 7) Mediatoriaus atsakomybė.

3. Mediatoriaus bendravimo ir derybų vedimo technikos.

(lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka, 1 akad. val.)

- 1) Konfidencialumo ir nešališkumo taisyklės taikymas mediacijoje
- 2) Konfidencialumo principo esmė.
- 3) Proceso uždarumas ir viešumas.
- 4) Mediatoriaus civilinė ir etinė atsakomybė.

4. Mediatoriaus vaidmuo.

(lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka, 2 akad. val.)

- 1) Mediatoriaus sąvoka.
- 2) Mediatoriaus vaidmens ypatumai.
- 3) Mediatoriaus funkcijos.
- 4) Mediacijos stiliai: lengvinamasis, vertinamasis, transformacinis, pasakojamasis, derėjimosi, terapinis, socioemocinis, pragmatiškas, mišrus.
- 5) Mediatoriaus vaidmuo skirtinguose mediacijos stiliuose.
- 6) Ko-mediacija samprata, ypatumai.

5. Mediacijos procesas.

(lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka, 2 akad. val.)

- 1) Šalys mediacijos procese.
- 2) Mediacijos šalių teisės procese.
- 3) Mediatorius ir jo vaidmuo mediacijos procese.
- 4) Sėkmingo mediatoriaus savybės.
- 5) Mediatoriaus funkcijos.
- 6) Mediacijos pradžia.
- 7) Mediacijos proceso stadijos.

6. Atskirų kategorijų ginčų mediacijos ypatumai.

(lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka, 2 akad. val.)

II diena

7. *Mediatoriaus bendravimo ir derybų vedimo technikos.*

(lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka 1 ak. val. teorija, 4 ak. val. praktika)

- 1) Išvaizda.
- 2) Kūno kalba.
- 3) Mediatoriaus įgūdžiai.
- 4) Elgsena.
- 5) Tikslų nustatymas.
- 6) Mediacijos organizaciniai momentai.
- 7) Manipuliaciniai žaidimai.
- 8) Elgsena mediacijoje/derybose.
- 9) Tarpininko elgesys. Neigiamas tarpininko elgesys.
- 10) Darbotvarkės sudarymas.
- 11) Šalių interesų ir poreikių tyrimo procesas.
- 12) Derybinė maksima.
- 13) Sąlygos turinčios įtakos tarpininkavimo efektyvumui. Efektyvaus tarpininkavimo bruožai.
- 14) Mediatoriaus funkcijos.
- 15) Asmeniškumų vengimas.
- 16) Tvari taika.
- 17) Aklaviečių mediacijos įveikimo technikos (atvejo analizė).
- 18) Problemų sprendimo technikos: žmonių atskyrimas nuo problemų; dėmesio sutelkimas ne į pozicijas, o į interesus; visoms šalims naudingų variantų apsvarstymas; rėmimasis objektyviais vertinimo kriterijais (darbas grupėse).

III diena

8. *Mediacijos samprata, teorija ir teisinis reglamentavimas.*

(lektorė Dr. Jurgita Spaičienė 1 akad. val.)

- 1) Mediacijos sąvoka ir skiriamieji bruožai nuo kitų alternatyvių ginčų sprendimo būdų. Taikinamasis tarpininkavimas.
- 2) Ginčo tinkamumo mediacijai įvertinimas.
- 3) Mediacijos tikslai. Tikrųjų ginčo priežasčių nustatymas. Problemos sprendimas. Kompleksinio sprendimo poreikis ir galimybės.
- 4) Mediacijos ištakos ir šiuolaikinės sampratos susiformavimas. Mediacijos Lietuvoje raida.
- 5) Mediacijos teisinis reguliavimas Europos Sąjungoje, Europos Taryboje bei Lietuvos Respublikos nacionalinėje teisėje. Mediacijos ir teisės į teisminę gynybą santykis.

9. Mediatoriaus profesinė veikla.

(lektorė Dr. Jurgita Spaičienė 2 akad. val.)

- 1) Reikalavimai asmenims, norintiems tapti mediatoriais. Mediatoriaus nepriekaištinga reputacija. Įrašymas į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą. Išbraukimas iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo. Laikinas mediatoriaus veiklos sustabdymas. Mediatorių skyrimas.
- 2) Mediacijos paslaugų teikimo reikalavimai. Mediatorių kvalifikacijos tobulinimas. Mediatoriaus profesinė etika ir drausminė atsakomybė. Skundų dėl mediatorių profesinės veiklos teikimo ir nagrinėjimo tvarka. Mediatorių padarytos žalos atlyginimas. Mediacijos valdymo institucijos ir jų funkcijos mediacijos srityje.

10. Teisminės mediacijos ypatumai.

(lektorė Dr. Jurgita Spaičienė 1 akad. val.)

- 1) Teisminės mediacijos sąvoka. Teisminės mediacijos skirtumas nuo teisėjo vykdomo teismo taikinimo.
- 2) Teisminės ir neteisminės mediacijos skirtumai.
- 3) Teisėjo ir mediatoriaus, kuris yra teisėjas, funkcijų toje pačioje civilinėje byloje atskyrimas.
- 4) Teisminės mediacijos inicijavimas.
- 5) Privaloma teisminė mediacija.
- 6) Mediatorių parinkimas ir skyrimas vykdyti teisminę mediaciją.
- 7) Teisminės mediacijos procedūra. Teisminės mediacijos pabaiga. Civilinės bylos užbaigimas teisminėje mediacijoje sudarius taikos sutartį.

11. Atskirų kategorijų ginčų mediacijos ypatumai.

(lektorė Dr. Jurgita Spaičienė 3 akad. val.)

- 1) Šeimos ginčų specifika: ginčo dalyvių psichologinis pažeidžiamumas, emocijų gausa, poreikis išsaugoti santykius.
- 2) Smurto šeimoje įtaka mediacijai.
- 3) Vaiko interesų apsauga šeimos mediacijoje.
- 4) Vaiko įtraukimo į mediaciją reikšmė ir formos.
- 5) Tarptautinių šeimos ginčų mediacijos ypatumai.
- 6) Vartotojų ginčų mediacijos ypatumai.
- 7) Verslo ginčų mediacijos ypatumai.
- 8) Pacientų ir sveikatos priežiūros įstaigų ginčų mediacijos ypatumai.
- 9) Mediacijos taikymo perspektyvos mokesčiniuose, administraciniuose ginčiuose, baudžiamojame justicijoje.

IV diena

12. Teisinių žinių pagrindai.

(lektorė Dr. Jurgita Spaičienė 2 akad. val.)

- 1) Fizinio asmens veiksnumas.
- 2) Santuokos nutraukimas. Sutuoiktinių turto teisinis režimas. Sutuoiktinių civilinė atsakomybė pagal turtines prievoles. Turto, kuris yra bendroji jungtinė nuosavybė, padalijimas.
- 3) Vaikų ir tėvų tarpusavio teisės bei pareigos. Ginčai dėl vaikų.
- 4) Taikos sutartis. Galiojimas. Patvirtinimas. Vykdydas.

13. Praktinė ginčo, perduoto mediacijai, situacija.

(lektorė Dr. Jurgita Spaičienė 4 akad. val.)

Dalyviai turi gebėti įsivertinti taikomą mediacijos stilių, gebėti paaiškinti kiekvienos mediacijos stadijos tikslus, įvertinti galimas mediatoriaus klaidas.

V diena

MEDIACIJOS ORGANIZAVIMO IR VEDIMO PSICHOLOGINIAI ASPEKTAI

14. Efektyvus bendravimas – sėkmingos mediacijos prielaida. Konflikto samprata ir jo sprendimo būdai.

(lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė, 2 akad. val.)

- 1) Veiksniai, padedantys efektyviai bendrauti.
- 2) Kalbėjimo ir klausymosi ypatumai, padedantys geriau išgirsti ir suprasti pašnekovą.
- 3) Konflikto samprata. Veiksniai, provokuojantys konfliktus. Konfliktogeninė kalba.
- 4) Konstruktyvaus grįžtamojo ryšio suteikimo principai.

15. Mediacijos dalyviai ir jų psichologinių ypatumų svarba mediacijos procese. Mediatoriaus vaidmuo.

(lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė, 2 akad. val.)

- 1) Mediatoriaus vaidmuo ir funkcijos.
- 2) Mediatoriaus nuostatų, vertybių, asmenybės savybių, įgūdžių svarba mediacijos proceso valdymui ir kokybei.
- 3) Mediacijos proceso dalyvių nuostatų, vertybių, lūkesčių, tarpusavio sąveikų reikšmė mediacijos procese.
- 4) Patyrimo praeityje reikšmė dabartinės situacijos sprendimui. Suvokimo nuostata. Savaime išsipildančios pranašystės. Sėkmingos patirties praeityje analizė ir panaudojimas sprendžiant dabarties situacijas.
- 5) Asmenybės tipai ir jų reikšmė mediacijos proceso eigai bei rezultatui.

16. Mediacijos principai: psichologiniai aspektai.

(lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė, 3 akad. val.)

- 1) Pasitikėjimo ir bendradarbiavimo atmosferos kūrimas: tinkamas fizinės aplinkos organizavimas; emocinės pokalbio atmosferos ypatumai; tinkamas susitikimo laiko paskirstymas.
- 2) Pagalba konfliktuojančioms pusėms bendrauti: konstruktyvaus kontakto su abiem konfliktuojančiomis pusėmis užmezgimas ir palaikymas (aktyvus klausymasis, turinio ir jausmų atspindėjimas, klausimų uždavimo ypatumai, apibendrinimas, perfrazavimas, pasitikslinimas); taisyklių mediacijos procese aptarimas.
- 3) Mediacijos tikslų išsiaiškinimas ir adekvačių lūkesčių proceso atžvilgiu formavimas: konfliktuojančių pusių poreikių išsiaiškinimo svarba mediacijos proceso sėkmingumui; lūkesčių formulavimas ir tam gelbėjantys įgūdžiai (persiorientavimas iš praeities į ateitį, faktų nuo nuomonės ar vertinimo atskyrimas, sutarimo ir nesutarimo sričių tarp konfliktuojančių pusių išskyrimas, pagalba konfliktuojančioms pusėms nustatyti prioritetus poreikiuose, mažų žingsnių svarba sprendimo kūrime); psichologinės sutarties sudarymas.
- 4) Mediatoriaus elgesys, skatinantis konstruktyvią konfliktuojančių pusių sąveiką ir sėkmingą mediacijos procesą: mediatoriaus pozicija (neutralus ar siūlantis sprendimus); verbalinės ir neverbalinės mediatoriaus kalbos reikšmė; lygiavertis kontakto su abiem pusėmis palaikymas; lygiavertės erdvės abiejų pusių pasisakymams organizavimas.
- 5) Praktinių įgūdžių formavimas.

VI diena

17. Mediacijos procesas, jo etapai.

(lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė, 2 akad. val.)

- 1) Supažindinimas su mediacijos procesu ir jo paaiškinimas.
- 2) Problemos apibrėžimas (remiantis abiejų pusių tvirtinimais).
- 3) Konfliktuojančių pusių interesų ir poreikių analizė vengiant pozicijų laikymosi, lūkesčių suformulavimas.
- 4) Sprendimo alternatyvų generavimas ir įvertinimas, sprendimo būdų, tenkinančių abi puses paieška.
- 5) Sprendimo pasirinkimas, įvertinant jo optimalų efektyvumą abiem pusėms.
- 6) Susitarimo formulavimas.
- 7) Mediacijos užbaigimas ir grįžtamojo ryšio proceso dalyviams teikimas.

18. Mediacijos organizavimo ir vedimo įgūdžių praktinis formavimas.

(lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė, 4 akad. val.)

